

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2021-22
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΕΣΕΚ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΔΕΥΤΕΡΑ 16 ΜΑΪΟΥ 2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Γ001

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΕΝΝΕΑ (19) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ		Μονάδες 70
A.I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ		(μονάδες 30)
1.	A.I.1. Περίληψη	8
2.	A.I.2. Τρόπος και Μέσο πειθούς	4
3.	A.I.3. Ερώτηση ανάπτυξης	4
4.	A.I.4. Δομικά στοιχεία παραγράφου	3
5.	A.I.5. Τρόπος ανάπτυξης παραγράφου	3
6.	A.I.6. Αντώνυμα	4
7.	A.I.7. Παράγωγα	4
A.II. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ		(μονάδες 40)
8.	Περιεχόμενο	12
9.	Δομή	12
10.	Έκφραση	12
11.	Ορθογραφία	4
ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ		Μονάδες 30
12.	B1. Μ. Αναγνωστάκης, «Θεσσαλονίκη, Μέρη του 1969 μ.Χ.»	12
13.	B2. (α) Συνανάγνωση ποιημάτων Κ. Χαραλαμπίδη («Στα στέφανα της κόρης του» - «Ο αγνοούμενος»): γεγονός, ενέργειες	6
14.	B2. (β) Συνανάγνωση ποιημάτων Κ. Χαραλαμπίδη («Στα στέφανα της κόρης του» - «Ο αγνοούμενος»): εκφραστικά μέσα, συναισθηματική κατάσταση	4
15.	B3. Δ. Σωτηρίου, «Οι νεκροί περιμένουν»	8
	Σύνολο	ΜΟΝΑΔΕΣ 100

Η ώρα των αποφάσεων

Την ίδια ώρα που η ανθρωπότητα βρέθηκε μπροστά στην επιτακτική ανάγκη να αντιμετωπίσει μια παγκόσμια υγειονομική κρίση η οποία, όπως όλες οι πανδημίες, επηρέασε κάθε πτυχή της ζωής μας, το κλίμα γίνεται ολοένα και θερμότερο, κάνοντας ακόμη δυσκολότερη την καθημερινότητα, με έναν επίσης καταστροφικό αντίκτυπο στις συνθήκες στις οποίες ζούμε.

Τα τελευταία χρόνια έχει υπάρξει ιλιγγιώδης αύξηση των καταστροφών που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος. Καταστροφές που στοιχίζουν ζωές, εκτοπίζουν ανθρώπους και κοστίζουν πολύ ακριβά. Το 2020 ήταν χρονιά-ρεκόρ, με κόστος δισεκατομμυρίων δολαρίων για τη χώρα μας, ενώ εάν κοστολογήσουμε το σενάριο της μη δράσης για την κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με τον Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννη Στουρνάρα, το συνολικό κόστος για την ελληνική οικονομία, μέχρι το 2100, είναι πιθανό να φτάσει τα 700 δισεκατομμύρια ευρώ.

Η περυσινή χρονιά ήταν η θερμότερη χρονιά όλων των εποχών σε παγκόσμιο επίπεδο. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, μέσα στα επόμενα τέσσερα χρόνια το ρεκόρ αυτό αναμένεται να καταρριφθεί, καθώς ο πλανήτης θα βιώσει ακόμη υψηλότερες θερμοκρασίες. Στόχος της Συμφωνίας του Παρισιού για το Κλίμα είναι να διατηρηθεί η παγκόσμια άνοδος της μέσης θερμοκρασίας στον 1,5 βαθμό Κελσίου. Σενάριο πλέον ανέφικτο, καθώς οι επιστήμονες πιθανολογούν πως το όριο αυτό αναμένεται να ξεπερασθεί έως το 2025.

Γι' αυτό και όλες οι κυβερνήσεις πρέπει να συνεργαστούν με στόχο τη μείωση των εκπομπών άνθρακα. Είναι πλέον σαφές ότι ο διαθέσιμος χρόνος ώστε να αποφευχθούν οι χειρότερες συνέπειες της κλιματικής αλλαγής έχει εξαντληθεί. Αν θέλουμε έναν βιώσιμο πλανήτη, πρέπει να δράσουμε τώρα. Αυτός είναι και ο λόγος που το 2021 έχει χαρακτηριστεί ως η πιο σημαντική χρονιά για τον αγώνα ενάντια στην κλιματική κρίση. Αγώνα για τη μείωση των παγκόσμιων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα που συμβάλλουν στην υπερθέρμανση του πλανήτη, στη ρύπανση του αέρα και που συνεχώς αυξάνονται εδώ και δεκαετίες. Εξαιρεση ήταν το 2020, χρονιά κατά την οποία μειώθηκαν σημαντικά, χάρις στα lockdowns που επιβλήθηκαν λόγω κορωνοϊού. Αυτό ήταν και το αισιόδοξο στοιχείο σε μια δύσκολη χρονιά. Τα επίπεδα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης επανήλθαν σταδιακά μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων και αυτό αποτελεί σαφή απόδειξη ότι η επείγουσα και συλλογική δράση μπορεί να επιφέρει θετικές αλλαγές.

Στο χέρι μας είναι να ανακάμψουμε μετά την πανδημία και να απεξαρτηθούμε από τα ορυκτά καύσιμα, όπως ο άνθρακας, το πετρέλαιο και η βενζίνη, που αποτελούν βασικές πηγές ενέργειας μέχρι σήμερα για τις περισσότερες χώρες. Δεν θα είναι μόνο προς όφελος του περιβάλλοντος αλλά κυρίως προς όφελος της υγείας μας. Η παρατεταμένη έκθεση σε ρύπους που βρίσκονται στον αέρα εξαιτίας της χρήσης ορυκτών καυσίμων, προκαλεί σοβαρές ασθένειες, σύμφωνα με την επιστημονική κοινότητα – από αναπνευστικά μέχρι καρδιαγγειακά προβλήματα. Είναι βέβαιο πλέον ότι η υγεία μας εξαρτάται από την υγεία του πλανήτη, του κοινού μας σπιτιού.

Ο τρόπος που ζούμε, που καταναλώνουμε και παράγουμε βλάβη το κλίμα και τελικά τον οργανισμό μας. Από τα χημικά που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια της καλλιέργειας

τροφίμων, τις ανθυγιεινές συνθήκες στην εκτροφή ζώων μέχρι την αυξημένη χρήση πλαστικών συσκευασιών και αυτοκινήτων. **Ο σεβασμός και η προστασία της φύσης είναι λοιπόν ζωτικής σημασίας για την ευημερία και την ασφάλειά μας.**

(απόσπασμα)

Σάρα Σιαμπλή, περιοδικό *BHMAgazino*, 06 Ιουνίου 2021

A.I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

A.I.1. Να γράψετε περίληψη του πιο πάνω κειμένου, έκτασης 120 – 140 λέξεων. Το κείμενό σας πρόκειται να δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σας.

(μονάδες 8)

Μονάδες περιεχομένου: (6 μονάδες)

Αναμένεται να γίνει αναφορά στα εξής σημεία:

Επικοινωνιακό πλαίσιο:

(0,5 μονάδα)

[Συγγραφέας: Σάρα Σιαμπλή], [τίτλος: «Η ώρα των αποφάσεων»], [Θέμα: οι καταστροφικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής και η ανάγκη για λήψη άμεσων αποφάσεων], [τόπος δημοσίευσης: περιοδικό *BHMAgazino*], [ημερομηνία: 06 Ιουνίου 2021]

Σημείωση:

Δίνεται 0,5 μονάδα για δύο σημεία αναφοράς στο επικοινωνιακό πλαίσιο.

Ενδεικτικά σημεία:

1^η παράγραφος:

- Παράλληλα με την πανδημία, η ανθρωπότητα έχει να αντιμετωπίσει και τις καταστροφικές συνέπειες από την αύξηση της θερμοκρασίας.

(0,5 μονάδα)

2^η παράγραφος:

- Η αυξητική τάση των καταστροφών αποβαίνει επιζήμια τόσο για το άτομο όσο και για την κοινωνία/οικονομία.

(1 μονάδα)

3^η παράγραφος:

- Στόχος η σταθεροποίηση / διατήρηση του περιορισμού της ανόδου της θερμοκρασίας, μολονότι οι ειδικοί προβλέπουν μια συνεχή ανοδική πορεία της θερμοκρασίας τα επόμενα χρόνια.

(1 μονάδα)

4^η παράγραφος:

- Επιτακτική ανάγκη η συνεργασία των κρατών για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα
- Πρόσκαιρη η βελτίωση των επιπέδων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης εξαιτίας της πανδημίας
- Θετικά αποτελέσματα μόνο με άμεση και συλλογική δράση

(1,5 μονάδες)

5^η παράγραφος:

- Η απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα επιβάλλεται όχι μόνο προς όφελος του περιβάλλοντος αλλά και της υγείας του ανθρώπου, που επιβαρύνεται λόγω της κατάστασης.

(1 μονάδα)

6^η παράγραφος:

- Ζωτικής σημασίας ο σεβασμός και η προστασία του περιβάλλοντος για την ευημερία και ασφάλεια του ανθρώπου

(0,5 μονάδα)

Μονάδες Δομής – Έκφρασης: 2 μονάδες

Χρήση συνδετικών λέξεων – αλληλουχία – συλλογιστική του κειμένου. Αν απλώς αντιγράφονται σημεία του κειμένου και αραδιάζονται ασύνδετα, δίνονται για τη δομή **μηδέν (0) μονάδες**.

- Για απλή αντιγραφή, χωρίς τη χρήση διαρθρωτικών λέξεων: αφαιρούνται **4 μονάδες**.
- Χρήση κατάλληλου λεξιλογίου, έκφραση – σύνταξη.
- Υπέρβαση ορίου λέξεων (πέραν των 170): αφαιρείται **1 μονάδα**.
- Πέραν των 200 λέξεων: αφαιρούνται **4 μονάδες**.

A.I.2. Να γράψετε **έναν (1)** τρόπο πειθούς και **ένα (1)** αντίστοιχο μέσο πειθούς που χρησιμοποιεί η συγγραφέας στη **δεύτερη (2^η)** παράγραφο. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 4)

ΤΡΟΠΟΣ ΠΕΙΘΟΥΣ (2 μονάδες)	ΜΕΣΟ ΠΕΙΘΟΥΣ (1 μονάδα: 0,5 + 0,5)	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ (1 μονάδα)
Επίκληση στη λογική	α)Τεκμήρια: -χρήση παραδειγμάτων - γενικά παραδεκτή αλήθεια/ γεγονός - στατιστικά - αριθμητικά στοιχεία / πορίσματα ερευνών	➤ «Καταστροφές που στοιχίζουν ζωές, εκτοπίζουν ανθρώπους και κοστίζουν πολύ ακριβά.» ➤ «Τα τελευταία χρόνια έχει υπάρξει ιλιγγιώδης αύξηση των καταστροφών που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος», «Το 2020 ήταν χρονιά ρεκόρ, με κόστος δισεκατομμυρίων για τη χώρα» ➤ «Το 2020 ήταν χρονιά-ρεκόρ, με κόστος δισεκατομμυρίων δολαρίων για τη χώρα μας, ενώ εάν κοστολογήσουμε το σενάριο της μη δράσης για την κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με τον Διοικητή της

	β) Επιχείρημα - πρόταση κρίσεως	Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννη Στουρνάρα, το συνολικό κόστος για την ελληνική οικονομία, μέχρι το 2100, είναι πιθανό να φτάσει τα 700 δισεκατομμύρια ευρώ.» ➤ «Τα τελευταία χρόνια έχει υπάρξει ιλιγγιώδης αύξηση των καταστροφών που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος.»
Επίκληση στο συναίσθημα	α) περιγραφή - εικόνες β) - λέξεις συναισθηματικά φορτισμένες -χρήση μεταφορικού λόγου	➤ «Καταστροφές που στοιχίζουν ζωές, εκτοπίζουν ανθρώπους και κοστίζουν πολύ ακριβά» ➤ «ιλιγγιώδης αύξηση των καταστροφών», «καταστροφές που στοιχίζουν ζωές» ➤ «στοιχίζουν ζωές»
Επίκληση στην αυθεντία	παράθεση της επιστημονικής / οικονομικής πρόβλεψης μιας προσωπικότητας κύρους, του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννη Στουρνάρα	➤ «σύμφωνα με τον Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννη Στουρνάρα, το συνολικό κόστος για την ελληνική οικονομία, μέχρι το 2100, είναι πιθανό να φτάσει τα 700 δισεκατομμύρια ευρώ».

A.1.3. Η συγγραφέας στην **έκτη (6^η)** παράγραφο υποστηρίζει τα ακόλουθα: **«Ο σεβασμός και η προστασία της φύσης είναι λοιπόν ζωτικής σημασίας για την ευημερία και την ασφάλειά μας.»**

Να αναπτύξετε το νόημα της πιο πάνω άποψης.

(Έκταση: 60 – 80 λέξεις)
(μονάδες 4)

Ενδεικτικά σημεία απάντησης:

Απόλυτα αναγκαίες προϋποθέσεις για την ευημερία και την ασφάλεια του ανθρώπου ο σεβασμός και η προστασία της φύσης:

- φυσικά στοιχεία: ήλιος, νερό, αέρας / οξυγόνο: πηγή ζωής / διαβίωση του ανθρώπου
- προσφορά πρώτων υλών / ενεργειακοί πόροι / απαραίτητα εφόδια για κάλυψη αναγκών

- αναγκαίος και απαραίτητος όρος για επιβίωση, παραγωγή, οικονομική ανάπτυξη (κλάδοι / τομείς: γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας, ναυτιλίας, εμπόριο, βιομηχανία, τουρισμός)
- πηγή ψυχικής αγαλλίασης, ηρεμίας,
- παρέχει ερεθίσματα για έμπνευση και στοχασμό και δημιουργία
- καλλιεργεί την αισθητική του ανθρώπου
- ηθική ανάταση (μέτρο, σεμνότητα, απλότητα, αίσθηση μικρότητας έναντι της φύσης, αποφυγή αλαζονείας)
- φυσιοθεραπεία για την ίαση ασθενειών
- ...

(2 σημεία X 2 μον. = 4 μονάδες)
Παράθεση στοιχείων χωρίς ανάπτυξη: 2 μονάδες

A.I.4. Να γράψετε τα δομικά στοιχεία της **πέμπτης (5^{ης})** παραγράφου.

(μονάδες 3)

Απάντηση:

Θεματική Πρόταση: «Στο χέρι μας είναι ... χώρες.»

Λεπτομέρειες: «Δεν θα είναι ... προβλήματα.»

Κατακλείδα: «Είναι βέβαιο πλέον ... σπιτιού.»

Σημείωση:

1. Αναφορά στο δομικό στοιχείο: **0,5 μονάδα**

2. Αναφορά στο παράδειγμα: **0,5 μονάδα**

Σε περίπτωση που ο/η εξεταζόμενος/-η γράψει ημιτελώς το δομικό στοιχείο θα βαθμολογείται με μηδέν (0) μονάδες.

(μονάδες 3)

A.I.5. Να γράψετε **έναν (1)** τρόπο ανάπτυξης της **τέταρτης (4^{ης})** παραγράφου. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 3)

Απάντηση:

Γίνεται δεκτός ως ορθός ένας από τους εξής τρόπους ανάπτυξης παραγράφου:

Τρόπος Ανάπτυξης: Με αιτιολόγηση (2 μονάδες)

Οι λεπτομέρειες αιτιολογούν την άποψη της συγγραφέως για την άμεση και επιτακτική ανάγκη συνεργασίας των κυβερνήσεων, με στόχο τη μείωση των εκπομπών άνθρακα.

Τεκμηρίωση: (1 μονάδα)

- Είναι πλέον σαφές ότι ο διαθέσιμος χρόνος ... κλιματικής αλλαγής έχει εξαντληθεί.
- Αν θέλουμε έναν βιώσιμο πλανήτη πρέπει να δράσουμε τώρα.
- Αυτός είναι και ο λόγος που το 2021 ... ενάντια στην κλιματική κρίση

Τρόπος Ανάπτυξης: Με αίτιο – αποτέλεσμα (2 μονάδες)

Τεκμηρίωση: (1 μονάδα)

Αίτιο: η συνεργασία των κυβερνήσεων με στόχο τη μείωση των εκπομπών άνθρακα καθώς ο διαθέσιμος χρόνος έχει πλέον εξαντληθεί.

Αποτέλεσμα: «Αυτός είναι και ο λόγος που το 2021 έχει χαρακτηριστεί ... κλιματική κρίση.», «Αγώνας για τη μείωση ... εδώ και δεκαετίες.», «Αν θέλουμε έναν βιώσιμο πλανήτη, πρέπει να δράσουμε τώρα.»

Τρόπος Ανάπτυξης: Με παραδείγματα (2 μονάδες)

Τεκμηρίωση: (1 μονάδα)

- Αυτός είναι και ο λόγος που το 2021 έχει χαρακτηριστεί ως η πιο σημαντική χρονιά για τον αγώνα ενάντια στην κλιματική κρίση.
- Εξαίρεση ήταν το 2020, χρονιά κατά την οποία μειώθηκαν σημαντικά, χάρις στα lockdowns που επιβλήθηκαν λόγω κορωνοϊού.

A.I.6. Να αντικαταστήσετε τις πιο κάτω υπογραμμισμένες λέξεις με **ένα (1) ανώνυμό** τους, διατηρώντας τον γραμματικό τους τύπο, ώστε να δίνεται η αντίθετη σημασία από αυτήν που έχουν στη συγκεκριμένη φράση:

α. [...] η επείγουσα και συλλογική δράση μπορεί να επιφέρει θετικές αλλαγές.

β. Σενάριο πλέον ανέφικτο, καθώς οι επιστήμονες πιθανολογούν [...].

(μονάδες 4)

Απάντηση:

- δράση ≠ αδράνεια, απραξία, στασιμότητα, εφησυχασμός, ακινησία, αταραξία, απραγία, απάθεια, παθητικότητα
- ανέφικτο ≠ εφικτό, πραγματοποιήσιμο, επιτεύξιμο, κατορθωτό, υλοποιήσιμο, δυνατό, ρεαλιστικό

(2 + 2 μονάδες)

Σημείωση:

Για ορθογραφικό/-ά λάθος/-η σε κάθε λέξη: αφαιρείται 0,5 μονάδα.

Για λανθασμένη χρήση γραμματικού τύπου: αφαιρείται 0,5 μονάδα.

Και για τα δύο λάθη: αφαιρείται 1 μονάδα.

(μονάδες 4)

A.I.7. Να γράψετε **ένα (1)** παράγωγο ουσιαστικό και **ένα (1)** παράγωγο επίθετο από το κάθε ένα από τα πιο κάτω ρήματα (να διευκρινίσετε ποιο είναι το ουσιαστικό και ποιο είναι το επίθετο):

ΡΗΜΑ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ	ΕΠΙΘΕΤΟ
παράγουμε		
βλάπτει		

ΡΗΜΑ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ	ΕΠΙΘΕΤΟ
παράγουμε	παραγωγή παραγωγός παράγωγο παραγωγικότητα παράγοντας παραγοντίσκος παραγοντισμός	παραγωγικός παραγωγίσιμος παράγωγος παραγοντικός
βλάπτει	βλάβη βλάβσιμο βλαπτικότητα	βλαπτικός βλαβερός

1 μονάδα για κάθε παράγωγο

Σημείωση:

Για ορθογραφικό/-ά λάθος/-η σε κάθε λέξη: αφαιρείται 0,5 μονάδα

(μονάδες 4)

Α.ΙΙ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

«Είναι πλέον σαφές ότι ο διαθέσιμος χρόνος ώστε να αποφευχθούν οι χειρότερες συνέπειες της κλιματικής αλλαγής έχει εξαντληθεί. Αν θέλουμε έναν βιώσιμο πλανήτη πρέπει να δράσουμε τώρα.»

Σε άρθρο σας που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, να αναπτύξετε **δύο (2)** συνέπειες που βιώνει η ανθρωπότητα από την καταστροφή του περιβάλλοντος και να παρουσιάσετε τρόπους με τους οποίους το Σχολείο και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) μπορούν να συμβάλουν στην καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης.

(Έκταση: 400 - 450 λέξεις)

Σημείωση: ΝΑ ΜΗΝ ΑΝΑΓΡΑΦΕΙ ΤΙΤΛΟΣ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ. Δεν επιτρέπεται να αναφέρετε το ονοματεπώνυμό σας ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητά σας.

Α. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ (12 μονάδες)

- Πρόλογος: 1,5 μονάδα
- Κύριο Μέρος: 9 μονάδες
- Επίλογος: 1,5 μονάδα

Πρόλογος:

Καθορισμός του θέματος του άρθρου:

- Η αντιμετώπιση του οικολογικού προβλήματος είναι μια από τις κρισιμότερες προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα / Η καταστροφή του περιβάλλοντος αποτελεί ένα από τα κορυφαία προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η ανθρωπότητα.
- Επιδείνωση του προβλήματος εξαιτίας της έλλειψης σεβασμού απέναντι στη φύση και στο περιβάλλον και των ποικίλων συμφερόντων που συνιστούν απειλή για την επιβίωση της ανθρωπότητας.

Ή άλλος συναφής πρόλογος

(1,5 μονάδα)

Κύριο Μέρος:

Πρώτο ζητούμενο: δύο (2) συνέπειες της καταστροφής του περιβάλλοντος

- Κλιματική αλλαγή / υπερθέρμανση / ακραία καιρικά φαινόμενα (πλημμύρες, τυφώνες, καύσωνες, ξηρασίες)
- Απειλή βιοποικιλότητας / οικοσυστήματος / κίνδυνος εξαφάνισης σπάνιων φυτών και ζώων
- Ρύπανση ατμόσφαιρας / φαινόμενο θερμοκηπίου / τρύπα όζοντος / λιώσιμο των πάγων / ανύψωση της στάθμης της θάλασσας
- Ρύπανση / διάβρωση εδάφους
- Αλλοίωση του εδάφους, έλλειψη πρασίνου, αισθητική παραμόρφωση / κακοποίηση της φύσης (ερημοποίηση, εκχερσώσεις, αποψίλωση δασών, πυρκαγιές)
- Μείωση καλλιεργήσιμων εκτάσεων / προβλήματα στην πρωτογενή παραγωγή (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία)
- Διαταραχή διατροφικής αλυσίδας
- Ρύπανση υδάτων από τα απόβλητα των εργοστασίων / ξενοδοχείων κλπ. / πετρελαιοκηλίδες
- Αλόγιστη εκμετάλλευση ορυκτού πλούτου / εξάντληση φυσικών πόρων και πηγών ενέργειας / ενεργειακό πρόβλημα / ενεργειακή κρίση (πολεμικές συρράξεις για έλεγχο και εκμετάλλευση)
- Όξινη βροχή
- Αυξανόμενοι όγκοι αποβλήτων
- Επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου των υπανάπτυκτων χωρών και μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών (οικολογικοί πρόσφυγες) προς αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης
- Καταστροφή αρχαιολογικών χώρων, μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς
- Απουσία φυσικής ομορφιάς
- Επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική υγεία του ανθρώπου
- Αλλοτρίωση - αποξένωση ανθρώπου από τη Μητέρα-φύση
- Υποθηκεύεται το μέλλον των επερχόμενων γενεών
-

2 σημεία X 2,5 μον. = 5 μονάδες

Δεύτερο Ζητούμενο: τρόποι με τους οποίους το Σχολείο και τα Μ.Μ.Ε θα συμβάλουν στην οικολογική συνείδηση.

Σχολείο:

- Συστηματική και ουσιαστική περιβαλλοντική αγωγή / εκπαίδευση
- Εκπαιδευτικό σύστημα που θα εμπνεύσει τον σεβασμό και την αγάπη για τη φύση
- Καλλιέργεια οικολογικής συνείδησης μέσα από δράσεις (σεμινάρια, εκδηλώσεις, έκδοση σχολικών εφημερίδων, περιοδικών για περιβαλλοντικά θέματα κλπ.)
- Κριτική σκέψη για γνώση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και των αιτιών που τα προκαλούν
- Εισαγωγή στα Αναλυτικά προγράμματα / ειδικό μάθημα Οικολογίας
- Παροχή γνώσεων σχετικά με νέες πηγές ενέργειας και τη χρήση τους
- Βιωματική μάθηση / δυνατότητα εμπειρικής αντίληψης και άμεσης επαφής των μαθητών με τους φυσικούς χώρους (βιότοποι, περιβαλλοντικά πάρκα) και εστίες καταστροφής του περιβάλλοντος (καμένα δάση, χωματερές)
- Ενίσχυση της έρευνας για την προστασία του περιβάλλοντος (συνεργασία σχολείων σε τοπικό και διεθνές επίπεδο)
- Εθελοντισμός / ενεργοποίηση μαθητών σε περιβαλλοντικές δράσεις (δενδροφύτευση, ανακύκλωση, καθαρισμοί παραλιών, φυσικών χώρων)
- Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα (Erasmus)
- Δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων περιβαλλοντικής επιμόρφωσης για μαθητές και εκπαιδευτικούς
- Ιεράρχηση αξιών και επανατοποθέτησή τους σε νέα βάση / Συλλογικό συμφέρον πάνω από ατομικό - στάση ζωής / Χρέος απέναντι στην κοινωνία
- Διάπλαση δημοκρατικής προσωπικότητας
- Πνευματική και ηθική εγρήγορση
- Όχι χρησιμοθηρικός χαρακτήρας της γνώσης αλλά παροχή Ανθρωπιστικής Παιδείας που στοχεύει στη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου ανθρώπου, του ενεργού και συνειδητοποιημένου πολίτη με περιβαλλοντικό ήθος
- ...

(2 σημεία X 1 μον. = 2 μονάδες)

Μ.Μ.Ε.

- Ενημέρωση - Διαφώτιση της κοινής γνώμης για το εύρος και τη σοβαρότητα των κινδύνων που απειλούν την ανθρωπότητα λόγω της καταστροφής του περιβάλλοντος
- Προβολή ενημερωτικών εκπομπών (βήμα λόγου σε πνευματικούς ανθρώπους, επιστήμονες, περιβαλλοντιστές κλπ.), ταινιών, ρεπορτάζ, ντοκιμαντέρ για περιβαλλοντικά ζητήματα
- Ευαισθητοποίηση για τα παγκόσμια οικολογικά προβλήματα και συνειδητοποίηση του κινδύνου για τον πλανήτη μέσα από την προβολή διάφορων εκδηλώσεων και δράσεων των διάφορων φορέων.
- Παρακίνηση της κοινής γνώμης για συμμετοχή και δραστηριοποίηση σε οικολογικές / περιβαλλοντικές οργανώσεις / διαμόρφωση και εξάπλωση οικολογικού κινήματος

- Χορηγοί επικοινωνίας σε εκστρατείες δενδροφύτευσης, αναδάσωσης, εκδηλώσεων για το περιβάλλον
- Καταγγελία ανορθόδοξων δράσεων και αποφάσεων που πλήττουν το περιβάλλον
- Περιορισμός / έλεγχος διαφημίσεων που προωθούν τον καταναλωτικό τρόπο ζωής
- Μέσα από τη σωστή λειτουργία τους θα συμβάλουν στον επαναπροσδιορισμό της σχέσης του πολίτη με το περιβάλλον (όχι χρησιμοθηρική)
- Εκπαιδευτική τηλεόραση για καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης
- ...

(2 σημεία X 1 μον. = 2 μονάδες)

Επίλογος:

- Ανακεφαλαίωση περιεχομένου
- Επαναπροσδιορισμός της σχέσης του ανθρώπου με τη φύση (διατήρηση και προστασία του)
- Συνειδητοποίηση της έντασης του προβλήματος, που απειλεί σε τελική ανάλυση τον ίδιο τον άνθρωπο / ευαισθητοποίηση, ανάληψη ευθυνών και δραστηριοποίηση.
- Ή άλλος συναφής επίλογος

(1,5 μονάδα)

B. ΔΟΜΗ (12 μονάδες)

- Εξωτερικά στοιχεία (πρόλογος, κύριο μέρος, επίλογος) (2 μονάδες)
- Δομή αποδεικτικού λόγου (θέση, υποστήριξη, συμπέρασμα) (4 μονάδες)
- Δομή παραγράφων (2 μονάδες)
- Αλληλουχία ιδεών και σύνδεσή τους, διάρθρωση ιδεών (4 μονάδες)

Γ. ΕΚΦΡΑΣΗ (12 μονάδες)

- Σαφήνεια – σύνταξη (4 μονάδες)
- Ακριβολογία – επιλογή κατάλληλου λεξιλογίου (4 μονάδες)
- Ύφος ανάλογο του κειμενικού είδους (άρθρο) (4 μονάδες)

Δ. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ (4 μονάδες)

- Ορθή χρήση γραμματικών κανόνων.
- Για κάθε 5 ορθογραφικά / γραμματικά λάθη: αφαιρείται **1 μονάδα**.
- Απουσία τονισμού: αφαιρείται **1 μονάδα**

Σημείωση:

1. Υπέρβαση ορίου λέξεων: αφαίρεση 1 μονάδας για κάθε 100 λέξεις, πέραν των 600 (για έκταση μέχρι 600 λέξεις δεν αφαιρείται μονάδα).
2. Έκθεση που θα διαπιστωθεί ότι είναι εκτός θέματος, βαθμολογείται με **μηδέν (0)** σε όλα τα σημεία.
3. Νοείται ότι, σε περίπτωση που η έκταση είναι πολύ περιορισμένη, αφαιρούνται αναλογικά μονάδες και από τη δομή, την έκφραση και την ορθογραφία.

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)**

Να μελετήσετε τα παρακάτω κείμενα και να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις που ακολουθούν.

B1.**ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

Μανόλης Αναγνωστάκης, «Θεσσαλονίκη, Μέρες του 1969 μ.Χ.»

Στην οδό Αιγύπτου – πρώτη πάροδος δεξιά

Τώρα υψώνεται το μέγαρο της Τράπεζας Συναλλαγών

Τουριστικά γραφεία και πρακτορεία μεταναστεύσεως.

Και τα παιδάκια δεν μπορούνε πια να παίξουνε από

τα τόσα τροχοφόρα που περνούνε.

Άλλωστε τα παιδιά μεγάλωσαν, ο καιρός εκείνος πέρασε που ξέρατε

Τώρα πια δε γελούν, δεν ψιθυρίζουν μυστικά, δεν εμπιστεύονται,

Όσα επιζήσαν, εννοείται, γιατί ήρθανε βαριές αρρώστιες από τότε

Πλημμύρες, καταποντισμοί, σεισμοί, θωρακισμένοι στρατιώτες,

Θυμούνται τα λόγια του πατέρα: εσύ θα γνωρίσεις καλύτερες μέρες

Δεν έχει σημασία τελικά αν δεν τις γνώρισαν, λένε το μάθημα

οι ίδιοι στα παιδιά τους

Ελπίζοντας πάντοτε πως κάποτε θα σταματήσει η αλυσίδα

Ίσως στα παιδιά των παιδιών τους ή στα παιδιά των παιδιών

των παιδιών τους.

Προς το παρόν, στον παλιό δρόμο που λέγαμε, υψώνεται

η Τράπεζα Συναλλαγών

–εγώ συναλλάσσομαι, εσύ συναλλάσσεσαι αυτός συναλλάσσεται –

Τουριστικά γραφεία και πρακτορεία μεταναστεύσεως

–εμείς μεταναστεύουμε, εσείς μεταναστεύετε, αυτοί μεταναστεύουν –

Όπου και να ταξιδέψω η Ελλάδα με πληγώνει, έλεγε κι ο Ποιητής

Η Ελλάδα με τα ωραία νησιά, τα ωραία γραφεία,

τις ωραίες εκκλησιές

Η Ελλάς των Ελλήνων.

Ερώτηση Β1

Το ποιητικό υποκείμενο είναι επικριτικό απέναντι στην πραγματικότητα που βιώνει. Να αναπτύξετε **τρεις (3) λόγους** για τους οποίους τηρεί αυτή τη στάση. Τεκμηριώστε.

(μονάδες 12)

Ενδεικτικά σημεία απάντησης:

- Κόσμος της συναλλαγής / κόσμος εμπορευματοποίησης των πάντων / υπονοούνται ανέντιμες συναλλαγές, χρηματισμός, εξαγορά, αγοραπωλησίες, πολύ πιο πέρα από τις οικονομικές δραστηριότητες, σε πολιτικό ή εθνικό επίπεδο
- Έκπτωση των αξιών / αλλοτρίωση
- Συμβιβασμός με το δικτατορικό καθεστώς της Χούντας
- Τουρισμός / τουριστικοποίηση ζωής
- Μετανάστευση / υποβάθμιση ζωής / εθνική έκπτωση, ταπείνωση
- Παρόν: αλλοτριωμένο-αφιλόξενο πρόσωπο της πόλης, καχυποψία, συναίσθημα φόβου, μελαγχολίας, ανασφάλειας: έχουν μεσολαβήσει συνταρακτικά γεγονότα [δικτατορία Μεταξά (1936) / ελληνοϊταλικός πόλεμος / γερμανική κατοχή / εμφύλιος / μετεμφυλιακά χρόνια / δικτατορία (1967-1973)] / διάψευση ελπίδων
- Ψεύτικη εικόνα ευημερίας που προβάλλουν οι δικτάτορες (ωραιοποίηση της κατάστασης / πολιτική προπαγάνδα / χειραγώγηση / εξαπάτηση ελληνικής κοινωνίας)
- Μερικά νησιά είναι τόποι εξορίας των αντιπάλων του καθεστώτος
- Τα γραφεία είναι χώροι συναλλαγής και εκμετάλλευσης, αλλά και χώροι βασανισμού
- Το καθεστώς καπηλεύεται τη θρησκεία (όπως φαίνεται και από το σύνθημα «Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών») / κάποια όργανα της Εκκλησίας υπηρετούν τη δικτατορία και της παρέχουν ηθική κάλυψη.

Αναμένεται από τους / τις μαθητές /-τριες να τεκμηριώσουν την απάντησή τους παραθέτοντας στίχους του ποιήματος για τον κάθε έναν από τους τρεις (3) λόγους.

3 λόγοι X 4 μονάδες (απλή αναφορά: 1 μονάδα, ανάπτυξη: 2 μονάδες, τεκμηρίωση: 1 μονάδα) = 12 μονάδες

B2.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Στα στέφανα της κόρης του»

Είχε τριακόσια στρέμματα γης υπό κατοχήν και τον πατέρα της στα βάθη της Ανατολής.

Θα παντρευόταν ευτυχώς ένα καλό παιδί.
Κατά την τελετή του μυστηρίου
δεν πρόσεξε κανένας τον πατέρα της.
Μπήκε απ' το νάρθηκα κρυφά και στάθηκε
πίσω από μια κολόνα και καμάρωνε.
Ύστερα σκούπισε με το μανίκι του
το ξεσκισμένο και φτωχό του δάκρυ.
Τον πήρανε για ηλίθιο του χωριού
και τον αφήκανε στην ησυχία του.

Τελειώνει ο γάμος, και να χαίρεστε τα στέφανα.
Παίρνουν κουφέτα και λουκούμια, μπαίνουν
καθένας στ' αυτοκίνητό του, χάνονται.

Ο στοργικός πατέρας πάει κι αυτός
στην Πράσινη Γραμμή, περνά σκυφτός
παίρνει ξανά τη θέση του στο χώμα.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Ο αγνοούμενος»

Ο γέρος έδεσε το πόδι του από την καρέκλα
και σκόπευε να κοιμηθεί κατάχαμα στον Άδη,
όταν αντίκρισε το γιο του να του λέει:
«Πατέρα, μην πεθαίνεις, στάσου κι έρχομαι».

Πίσω από το βουνό μιλούσε ο γιος του
περιφραγμένος με τα σιδερά δικράνια*
και με καμπύλη μέση και με χέρια παραπτόμα.

«Πατέρα, ζω σου λέω, είμαι καλά.
Η δύναμή μου γίνεται μια σούπτα κρέατος.
Πεινώ και τρέμω, αλλά δεν είναι τίποτα.
Ή, αν πεθαίνω, βρέχει – αρρώστια θα 'ναι.
Στο χέρι του φονιά μου να μετρώ χίλια αίματα.
Τη μύγα του θανάτου διώχνω, κλαίω κρυφά, σου στέλλω
την ύπαρξή μου να τη σκέπτεις, όχι κλάματα, πατέρα».

Ο γέρος ανακάθισε στη μαύρη βράκα του
κι έβαλεν άγριο θρήνο γύρω γύρω.
Και το κατόρθωσε, για του παιδιού του το χατίρι,
λιθάρια ο θρήνος άσπρα κροκωτά* να γίνει.
Με το βαθύ αγωνίζεται παράθυρο και τόξο
να πιάσει τον αυγερινό, πόδι του γιου του.

Κυριάκος Χαραλαμπίδης, *Αχαιών Ακτή* (1977):
Ποιήματα 1961-2017, Αθήνα, Ίκαρος, 2019, σ. 129.

δικράνι= διχαλωτό γεωργικό εργαλείο, κατάλληλο για τον διαχωρισμό του άχυρου από το σιτάρι
κροκωτός= αυτός που έχει το χρώμα του φυτού κρόκος (ή ζαφορά), δηλαδή κίτρινο

Ερώτηση Β2

α. Να εξηγήσετε ποιο γεγονός προκαλεί την εξωλογική εμφάνιση του αγνοουμένου σε κάθε ένα από τα δύο ποιήματα. Στη συνέχεια να παρουσιάσετε τις ενέργειες κάθε ενός από τους δύο αγνοουμένους με αναφορές σε συγκεκριμένους στίχους από το κάθε ποίημα.

(μονάδες 6)**Ενδεικτικά σημεία απάντησης:**

Το γεγονός που προκαλεί την εξωλογική εμφάνιση του αγνοουμένου στο ποίημα «Στα στέφανα της κόρης του» είναι ο γάμος της κόρης του αγνοουμένου.

(μονάδα 1)

Το γεγονός που προκαλεί την εξωλογική εμφάνιση του αγνοουμένου στο ποίημα «Ο αγνοούμενος» είναι ο επικείμενος θάνατος του γέροντα πατέρα του αγνοουμένου.

(μονάδα 1)**Οι ενέργειες των αγνοουμένων****«Στα στέφανα της κόρης του»**

- η νεκρανάσταση
- μπαίνει στην εκκλησία από τον νάρθηκα κρυφά (στ. 6)
- κρύβεται πίσω από μία κολόνα (στ. 7)
- καμαρώνει (στ. 7)
- σκουπίζει το δάκρυ του - είναι ιδιαίτερα συγκινημένος (στ. 8-9)
- πάει στην πράσινη γραμμή, περνά σκυφτός, επιστρέφει στον κάτω κόσμο μετά από το πέρας του γάμου (στ. 15-17)
- παραμένει αμίλητος

(4 σημεία X 0,5 μον. = 2 μονάδες)**«Ο αγνοούμενος»**

- βρίσκεται πίσω από το βουνό και μιλά στον γέροντα πατέρα του από πολύ μεγάλη απόσταση
- καλεί τον πατέρα του να μην πεθάνει, του ζητά να τον περιμένει και του αναφέρει πως έρχεται
- διαβεβαιώνει τον πατέρα του ότι ζει, ότι παραμένει δυνατός παρά τις κακουχίες
- καλεί τον πατέρα του να γίνει ο θεματοφύλακας της μνήμης για την ύπαρξή του
- στο τέλος εξαφανίζεται, καθώς ο πατέρας του προσπαθεί να «πιάσει το πόδι του γιου του», που φαίνεται ότι βρίσκεται στον ουρανό.
- τρέμει
- κλαίει κρυφά
- μιλά, σε αντίθεση με τον αγνοούμενο του 1^{ου} ποιήματος.

(4 σημεία X 0,5 μον. = 2 μονάδες)

β. Να προσδιορίσετε:

i. τη συναισθηματική κατάσταση του αγνοούμενου πατέρα κατά τον γάμο της κόρης του («Στα στέφανα της κόρης του») και **ένα (1) εκφραστικό μέσο** με το οποίο αυτή αποδίδεται και

ii. τη συναισθηματική κατάσταση του ζωντανού πατέρα μετά από όσα ακούει από τον αγνοούμενο γιο του («Ο αγνοούμενος») και **ένα (1) εκφραστικό μέσο** με το οποίο αυτή αποδίδεται.

Να τεκμηριώσετε σε κάθε περίπτωση.

(μονάδες 4)

Ενδεικτικά σημεία απάντησης:**«Στα στέφανα της κόρης του»**

Συναισθηματική κατάσταση	Εκφραστικό μέσο	Φράση / στίχος [Τεκμηρίωση]
αγάπη στοργή τρυφερότητα συγκίνηση περηφάνια χαρμολύπη πόνος πικρία	• μεταφορά • επίθετα • (υπερρεαλιστική) εικόνα	<i>στάθηκε/πίσω από μια κολόνα και καμάρωνε.</i> <i>Ύστερα σκούπισε με το μανίκι του το ξεσκισμένο και φτωχό του δάκρυ</i>

συναισθηματική κατάσταση: 0,5 μονάδα
 εκφραστικό μέσο: 1 μονάδα
 φράση/στίχος (τεκμηρίωση)= 0,5 μονάδα

«Ο αγνοούμενος»

Συναισθηματική κατάσταση	Εκφραστικό μέσο	Φράση / στίχος [Τεκμηρίωση]
οδύνη σπαραγμός συντριβή θρήνος	• μεταφορά • επίθετα • υπερβολή • επανάληψη • εικόνα	<i>έβαλεν άγριο θρήνο γύρω γύρω</i> <i>λιθάρια ο θρήνος άσπρα κροκωτά να γίνει.</i>
ένταση αγωνία συγκίνηση	• (υπερρεαλιστική) εικόνα • Μεταφορά	<i>Με το βαθύ αγωνίζεται παράθυρο και τόξο να πιάσει τον αυγερινό, πόδι του γιού του.</i>

συναισθηματική κατάσταση: 0,5 μονάδα
 εκφραστικό μέσο: 1 μονάδα
 φράση / στίχος (τεκμηρίωση)= 0,5 μονάδα

B3.**ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****Διδώ Σωτηρίου, «Οι νεκροί περιμένουν» (απόσπασμα)**

Το σόι του πατέρα μου, που φιλοδοξούσε να δίνει στον κόσμο την εντύπωση της πιο μονιασμένης οικογένειας, ήταν στην πραγματικότητα χωρισμένο σε δυο αντιμαχόμενες μερίδες. Στη μια ανήκε η γιαγιά, ο θεός Θανάσης, η θεία Καλλιόπη κι ο πατέρας, γιατί ήταν όλοι τους παραλλαγές ενός ζωντανού, λαϊκού, εύθυμου και καλόκαρδου μοτίβου, στην άλλη ο θεός Αριστείδης και δυο άλλα πλούσια αδέρφια της γιαγιάς, ο θεός Περικλής κι ο θεός Ορέστης με τις οικογένειές τους. Η θεία Ερμιόνη βρισκόταν ανάμεσά τους, με το ένα πόδι εδώ και τ' άλλο εκεί.

Οι γυναίκες του θείου Περικλή και του θείου Ορέστη ήταν γνωστές στο Αϊντίνι για τις μεγάλες προίκες τους και την ψωροπερηφάνια τους. Είχαν κι οι δυο αρχαιόπρεπτα ονόματα, όπως συνηθιζόταν στη Μικρασία. Ηλέκτρα έλεγαν τη μία, Ιώ την άλλη. Όταν τις έβλεπε η θεία Καλλιόπη να καταφτάνουν τις Τετάρτες, με τις κόρες τους, ντούρες, ακατάδεχτες, με σουρωμένα τα χείλια τους, σα να ήταν σακουλίτσες με λίρες, έλεγε στη μητέρα:

–Μαίρη, ετοιμάσου να μαζέψεις δηλητήρια. Το αχμάκ-καραβάν έρχεται. Ωχ, τι έχεις ν' ακούσεις πάλι, που κάλεσες την Τακούη!

–Μα για να τις σοκάρω την κάλεσα, έλεγε η μητέρα, και τις έβαζε να καθίσουν κοντά στην Αρμένισσα γειτόνισσά μας.

Η Τακούη που με την καλή, λαϊκή της καρδιά και την αφέλειά της δεν ξεχώριζε τις διαθέσεις τους, τις σκουντούσε με τον αγκώνα της σε κάθε αστείο της για να γελάσουν, αναποδογύριζε τα φλιτζάνια του καφέ να τους πει την τύχη τους, αράδιαζε χίλιες δυο συνταγές για τον έρωτα και την καλλονή, για το πώς λύνονται τα μάγια των ξελογιασμένων αντρών και πώς γεννιέται τ' αρσενικό παιδί.

Αυτές μειδιούσαν με τσιγκουνιά και στην πρώτη ευκαιρία άλλαζαν θέση. Έπιαναν κρυφά τη θεία Ερμιόνη και της έλεγαν:

–Μα επιτρέπεται στη Μαίρη να συναναστρέφεται γυναίκες τέτοιας κοινωνικής τάξεως!

Η θεία Καλλιόπη, έκλεινε τότε το μάτι και ψιθύριζε της μητέρας:

–Σουτ! ν' ακούσουμε τις αριστοκράτισσες που άλλο όργανο απ' τη χολή δεν έχουν. Μωρέ θύμισέ μου καμιά σόκιν ιστορία να την ξεφουρνίσω, να γελάσουμε με τα μουτσουνίσματά τους.

–Όχι, να χαρείς, θεία Καλλιόπη, της έλεγε η μητέρα. Φτάνει για σήμερα. Πες, καλύτερα, την ερωτική περιπέτεια του καπτάν Μαθιού με την εγγλέζα λαίδη. Αυτή θα τους αρέσει.

Κι η θεία Καλλιόπη άρχιζε τη διήγηση με ευθυμία και μιμόταν τις νευρικές χειρονομίες και τη φωνή του άτυχου καπτάν Μαθιού, που ήταν ένας караβοτσακισμένος θαλασσόλυκος κι έγινε ύστερα στεριανός κι άραξε στο Αϊντίνι, κοντά σ' έναν αδερφό του, γιατί είχε πάθει καταρράχτη και στα δυο του μάτια. Του καπτάν Μαθιού τις φανταστικές ιστορίες τις ρουφούσε όλο το Αϊντίνι, σα να ήταν νόστιμα θαλασσινά. Μα εκείνη που τις αξιοποιούσε πραγματικά ήταν η θεία Καλλιόπη. Όταν περνούσε καμιά φορά απ' το σπίτι της ο καπτάν Μαθιός να πει το καφεδάκι του, τον κούρντιζε να της πει τον ερωτά του με την εγγλέζα λαίδη.

–Εχ, μωρέ Καλλιόπ', έκανε κείνος, δε μ' πιστεύ'ς γιατί ως φαίνεται δεν τούνι ξέρ' η αφεντιά σ' τι εξαπουδός είναι ου έρωντας. Αλησμονάς πως τότες τόλιγι η καρδιά τ' Μαθιού κι τα

ΠΟΥΝΤΙΚΙΑ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝΕ Τ' ΦΟΥΣΚΩΝΑΝΙ ΣΑ ΣΙΔΕΡ'ΚΑ ΚΙ ΕΒΡΑΖΕ Η ΝΙΟΤ' ΣΤΑ ΓΑΪΜΑΤΑ Τ' ΚΙ ΕΚΑΝΕ ΜΟΝΑΧΟΖΙΤ' ΓΙΑ ΙΚΑΤΟ ΕΓΓΛΕΖ' ΝΑΥΑΡΧ'...

Ερώτηση Β3

Ο κόσμος των προσώπων του αφηγήματος διέπεται από διάφορες αντιθέσεις. Να εντοπίσετε **δύο (2) από αυτές** και να τις σχολιάσετε.

(μονάδες 8)

Ενδεικτικά σημεία απάντησης:

- **Αντίθεση ανάμεσα στην οικογένεια / στα μέλη της οικογένειας της αφηγήτριας:**

Η μια ομάδα απαρτίζεται από τα άτομα που χαρακτηρίζονται ως «παραλλαγές ενός ζωντανού, λαϊκού, εύθυμου και καλόκαρδου μοτίβου» και η άλλη από τους πλούσιους συγγενείς.

- **Αντίθεση ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις (διαφορετικές κοινωνικές τάξεις): οι αριστοκράτες που ξεχώριζαν για την οικονομική τους άνεση και οι απλοί, λαϊκοί άνθρωποι που μια ζωή πάλευαν για τα απαραίτητα.**

«Οι γυναίκες του θείου Περικλή και του θείου Ορέστη ήταν γνωστές στο Αϊντίνι για τις μεγάλες προίκες τους και την ψωροπερηφάνια τους. Είχαν κι οι δυο αρχαιοπρεπή ονόματα, όπως συνηθιζόταν στη Μικρασία. Ηλέκτρα έλεγαν τη μία, Ιώ την άλλη. Όταν τις έβλεπε η θεία Καλλιόπη να καταφτάνουν τις Τετάρτες, με τις κόρες τους, ντούρες, ακατάδεχτες, με σουρωμένα τα χείλια τους....»

«Η Τακουή που με την καλή, λαϊκή της καρδιά και την αφέλειά της δεν ξεχώριζε τις διαθέσεις τους...»

Ο καπτάν Μαθιός, «που ήταν ένας караβοτσακισμένος θαλασσόλυκος κι έγινε ύστερα στεριανός κι άραξε στο Αϊντίνι»

- **Αντίθεση ανάμεσα στο ήθος των προσώπων και τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρονταν (Διαφορετικές συμπεριφορές):**

Η Τακουή «δεν ξεχώριζε τις διαθέσεις τους, τις σκουντούσε με τον αγκώνα της σε κάθε αστείο της για να γελάσουν, αναποδογύριζε τα φλιτζάνια του καφέ να τους πει την τύχη τους, αράδιαζε χίλιες δυο συνταγές για τον έρωτα και την καλλονή, για το πώς λύνονται τα μάγια των ξελογιασμένων αντρών και πώς γεννιέται τ' αρσενικό παιδί».

Οι γυναίκες του θείου Περικλή και του θείου Ορέστη υποτιμούσαν τα άτομα που ανήκαν σε διαφορετική κοινωνική τάξη:

«- Μα επιτρέπεται στη Μαίρη να συναναστρέφεται γυναίκες τέτοιας κοινωνικής τάξεως!»

- **Αντίθεση ανάμεσα στον τρόπο με τον οποίο μιλούσαν [γλωσσικές διαφορές / παρουσία ιδιωματισμών (δηλωτικό στοιχείο των διαφορετικών κοινωνικών τάξεων)]:**

Μητέρα:

«- Όχι, να χαρείς, θεία Καλλιόπη, της έλεγε η μητέρα. Φτάνει για σήμερα. Πες, καλύτερα, την ερωτική περιπέτεια του καπτάν Μαθιού με την εγγλέζα λαίδη. Αυτή θα τους αρέσει.»

Μαθιός:

«- Εχ, μωρέ Καλλιόπ', έκανε κείνος, δε μ' πιστεύ'ς γιατί ως φαίνεται δεν τούνι ξέρ' η αφεντιά σ' τι εξαπουδός είναι ου έρωντας. Αλησμονάς πως τότες τόλιγι η καρδιά τ' Μαθιού κι τα πουντίκια των χεριώνε τ' φουσκώνανι σα σιδερ' κά κι έβραζε η νιότ' στα γαίματά τ' κι έκανε μοναχόζιτ'* για ικατό εγγλέζ' ναυάρχ'...

Σημείωση:

Γίνονται δεκτές ως αντιθέσεις και εκείνες που αφορούν: α. Την καταγωγή των προσώπων και β. Την ονοματολογία τους (αρχαία / αρχαιοπρεπή vs χριστιανικά ονόματα).

Εντοπισμός: 2 X 2 = 4 μονάδες

Σχολιασμός: 2 X 2 = 4 μονάδες

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ